

Název vyučovacího předmětu: **DĚJEPIS (DJ)**

Vzdělávací oblast: **Společenskovědní vzdělávání**

Časová dotace vyučovacího předmětu: **1, 1, 1, 0, 0, 0**

Pojetí vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Dějepis je zařazen do vzdělávací oblasti Společenskovědní vzdělávání. Je vyučován od 1. do 3. ročníku v rozsahu 1 hodina týdně.

Vzdělávací obsah předmětu je rozdělen do tří základních složek: poznávání dějin obecně, 20. století, soudobý svět. V souladu s doporučením Ministerstva školství a mládeže, č.j.: MSMT-26856/2013 se zaměřujeme na dějiny 20. století a soudobé dějiny. V koncepci předmětu vycházíme z toho, že pro dnešní žáky je nezbytné dobře se orientovat v současném světě a nejnovějším historickém vývoji a že starší dějiny jsou v dostatečné míře probrány v rámci uměnovědných předmětů (Dějiny tance a divadla, Dějiny výtvarného umění a Dějiny hudby), v rámci předmětu Český jazyk a literatura a v rámci předmětu Základy společenských věd (politologie a religionistika). Česká společnost 20. století prošla zkušeností s oběma nejsilnějšími nedemokratickými režimy – nacismem a komunismem. Náš dnešní život je dosud ovlivňován především zkušeností s komunistickým režimem; proto je třeba položit důraz na dějiny 2. poloviny 20. století. Výuku soustředíme na ideologické a mocenské mechanismy, které byly uplatňovány při prosazování nedemokratických systémů, a to v kontextu loajality, sociální zkorumpovanosti či pasivity většiny obyvatel. V této souvislosti je potřebné upozornit na možná současná zneužití idejí svobody a lidských práv, a to na příkladech politického a náboženského extremismu, terorismu.

V rámci prvního okruhu předmět Dějepis objasňuje smysl poznávání dějin. V 1. ročníku se žáci učí poznávat dějiny přes osobní a rodinné příběhy, hledají si osobní vztah ke smyslu poznání dějin. Jsme přesvědčeni, že jsou to právě rodinné a regionální příběhy, které v žácích probouzí touhu poznat, čím český národ ve 20. a 21. století prošel. Ve 2. ročníku se zaměřujeme na vývoj od konce 1. světové války po pád komunistických režimů v Evropě. A ve 3. ročníku se věnujeme dějinám současnosti od pádu komunistických režimů v Evropě po současnost.

Vybrané vědomosti a dovednosti jsou prostředkem ke kultivaci historického vědomí, dále ke kultivaci politického, sociálního i právního vědomí žáků.

Obecné cíle

Obecným cílem předmětu je připravit žáky na smysluplný, úspěšný, aktivní, osobní, občanský, umělecký a pracovní život v demokratické společnosti a v podmínkách měnícího se světa, tzn. učit se poznávat, učit se pracovat a jednat, učit se být, učit se žít společně, pracovat v týmu. Společenskovědní vzdělávání směřuje k pozitivnímu ovlivňování hodnotové orientace žáků, kultivuje jejich historické vědomí a tím je učí hlouběji rozumět jejich současnosti, učí je uvědomovat si vlastní identitu, kriticky myslet a co nejvíce porozumět světu, v němž žijí.

Přínos k realizaci klíčových kompetencí

Dějepis rozvíjí především tyto kompetence:

Kompetence k učení

- ovládat různé metody učení, umět naslouchat mluvenému projevu, pořizovat si poznámky, využívat různé informační zdroje

Kompetence k řešení problémů

- schopnost samostatně řešit běžné pracovní i mimopracovní problémy, spolupracovat při řešení problémů (týmová práce)

Komunikativní kompetence

- schopnost vyjadřovat se v písemné i ústní formě v různých situacích, umět formulovat své myšlenky v ústní i písemné podobě

Personální a sociální kompetence

- stanovení cílů osobního i pracovního rozvoje v oblasti zájmové i pracovní činnosti, schopnost pracovat v týmu, spoluvytvářet dobré mezilidské vztahy a předcházet osobním konfliktům

Občanské kompetence a kulturní povědomí

- uznávání hodnot demokratické společnosti, podpora národní, evropské i světové kultury

Kompetence k pracovnímu uplatnění

- optimální využití svých osobnostních a odborných předpokladů pro úspěšné uplatnění ve světě práce, snaha o rozvoj své profesní kariéry

Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

- mediální gramotnost, práce s osobním počítačem se základním a aplikovanými programovým vybavením, práce s různými zdroji informací a posouzení jejich věrohodnosti.

Průřezová témata zařazená do výuky dějepisu

Občan v demokratické společnosti, člověk v lidském společenství – společnost tradiční a moderní, hmotná a duchovní kultura, současná česká společnost, společenské vrstvy, rasy, etnika, národy a národnosti, multikulturní soužití, migrace. Základní hodnoty a principy demokracie, lidská práva a jejich obhajování, svobodný přístup k informacím, masová média, stát a jeho funkce, český stát, politika, politické strany, politický radikalismus a extremismus, teror, terorismus, občanská společnost

Člověk a životní prostředí – životní postoje a hodnotové orientace. Příprava budoucí generace k vědomí odpovědnosti za udržení kvality životního prostředí a jeho jednotlivých složek a k úctě k životu ve všech jeho formách.

Člověk a svět práce – schopnost samostatně pracovat a prezentovat/obhajovat výsledky své práce.

Informační a komunikační technologie – využití ICT pro vyhledávání informací různých témat týkajících se historických událostí i současných problémů a tím nacházení souvislostí v historickém vývoji společnosti. Používání prvků moderních informačních a komunikačních technologií.

Popis strategií výuky preferovaných v dějepise

Metodicky využíváme všech organizačních forem výuky a typů vyučovacích hodin. Objasňujeme obecné mechanismy dějinného vývoje, jež konkretizujeme na osudech jednotlivců. Snažíme se využívat při tom takových badatelských přístupů, jako je např. orální historie či mikrohistorie a regionální dějiny, včetně využití „dějin všedního dne“. Výraznou výchovně-vzdělávací roli sehrávají pozitivní příklady, např. životní osudy významných osobností kulturního života v kontextu doby.

Nedílnou součástí výuky je diskuse o tématu, kladení otázek. Nezbytnou součástí výuky je práce s mapou. Žáci pracují s časovou osou, díky níž mohou izolované informace a poznatky propojovat do širších struktur a vnímat je v souvislostech.

V případě důležitých historických výročí je hodina zahájena příslušnou aktualitou vztahující se i na současné politické události. Žákům jsou zadávána témata pro samostatné zpracování a prezentaci, což zlepšuje jejich vyjadřovací schopnosti.

Pozornost je věnována rozvoji čtenářské gramotnosti – práci s textem a čtení s porozuměním. Schopnost najít v textu základní informace je základním dovedností, kterou budou žáci potřebovat při studiu dalších předmětů.

Mezipředmětové vztahy

Předmět Dějepis souvisí s předměty Český jazyk a literatura (ČJL), Dějiny hudby (DH), Dějiny tance a divadla (DTD), Dějiny výtvarného umění (DVU), Anglický jazyk (AJ), Francouzský jazyk (FJ), Základy společenských věd (ZSV), Osobnostně-kulturní rozvoj (OKR).

Vzdělávací obsah

I. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
Žák: <ul style="list-style-type: none"> - objasní smysl poznávání dějin a variabilitu jejich výkladů; - charakterizuje smysl historického poznání a proměnlivost jeho výsledků;	POZNÁVÁNÍ DĚJIN Periodizace dějinného vývoje Variabilita výkladů dějin Historické prameny, jejich vývoj, účel a možnost využití

<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí různé zdroje historických pramenů, způsob jejich získávání; - pracuje s živou historickou pamětí, s příběhy žijící generace jako s pramenem poznání - vyhledá zdroje informací o historickém vývoje své obce či regionu, vysvětlí specifika vývoje ve svém regionu ve 20. a 21. století - popíše soužití s židovským, romským a německým obyvatelstvem na našem území v moderních dějinách, popíše příčiny nesvárů a jejich důsledky - vysvětlí, k jakým společenským změnám došlo v Evropě ve 2. polovině 19. století v důsledku průmyslové revoluce a revolučních hnutí - charakterizuje proces modernizace a industrializace; - vysvětlí příčiny a důsledky 1. světové války - objasní vznik Československé republiky - na příkladu Ruska popíše vznik totalit 	<p>Práce s živou historickou pamětí a příběhy žijících generací</p> <p>Poznání regionální historie</p> <p>Soužití s židovským, romským a německým obyvatelstvem na našem území v moderních dějinách</p> <p>Společenské změny 2. poloviny 19. století, revoluční hnutí, občanská společnost a liberalismus</p> <p>1. světová válka a vznik Československé republiky</p>
--	--

II. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasní okolnosti vedoucí k nástupu totalitních režimů ve 20. století; - charakterizuje rozdíly mezi demokracií a totalitou na historických příkladech i současných režimech; - srovná nacistický a komunistický totalitarismus; - analyzuje nástroje a mechanismy, které využívala totalitní propaganda k potlačení lidských práv (film, literatura, plakáty); - vysvětlí příčiny hospodářské krize a její vliv na rozvoj totalit; 	<p>20. STOLETÍ</p> <p>Vznik totalitních režimů (fašismus, nacismus, bolševismus)</p> <p>Svět mezi světovými válkami, hospodářská krize a nástup fašismu</p> <p>Československo v období 1. a 2. republiky</p> <p>Druhá světová válka</p> <p>Studená válka</p> <p>Československo od roku 1945 do 80. let</p> <p>Dekolonizace a její dopady</p>

- popíše období 1. republiky; - pracuje s živou historickou pamětí, na základě rodinných historických příběhů popíše život svých předků v Československu; - vysvětlí problematiku soužití „československého“, německého obyvatelstva a dalších menšin v ČSR, příčiny nesvárů a jejich důsledky; - na základě četby mnichovské dohody objasní geopolitické změny z ní vyplývající; - objasní cíle válčících stran ve 2. světové válce, její totální charakter a její výsledky, popíše válečné zločiny včetně holokaustu; - popíše uspořádání světa po druhé světové válce a důsledky pro Československo; - analyzuje projevy a důsledky studené války; - charakterizuje komunistický režim v ČSR v jeho vývoji a v souvislostech se změnami v celém komunistickém bloku; - objasní dekolonizaci a její vliv na problémy rozvojového světa	

III. ročník, časová dotace 1 hodina týdně	
Očekávané výsledky vzdělávání	Učivo - tematické celky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracuje se audiovizuálními a textovými mediálními prameny, které se vztahují k událostem od roku 1989 (sametová revoluce, rozpad ČSFR, vstup do NATO a EU atd.); - vysvětlí příčiny rozpadu sovětského bloku; - na základě historických dokumentů popíše politické události roku 1989 v Československu a jejich důsledky pro svůj současný život; - objasní okolnosti rozdělení Československa; - popíše vývoj evropské integrace; - analyzuje události vedoucí k integraci České republiky do EU a NATO; - vysvětlí důsledky členství v EU a NATO pro současnou českou společnost; - charakterizuje příčiny vzestupu islámského radikalismu; - popíše, k jakým společenským změnám došlo po roce 2009 v důsledku finanční krize; - analyzuje příležitosti a rizika, které přináší globální ekonomika - vysvětlí příčiny vedoucí k politické radikalizaci v Evropě po roce 2010 - objasní geopolitickou pozici Ruska za vlády V. Putina 	<p>SOUČASNÝ SVĚT</p> <p>Rozpad SSSR a východního bloku Sametová revoluce – obnovení demokracie v Československu Transformace Československa a vznik České republiky Transformace zemí střední a východní Evropy Formování nové Evropy (EU) Atlantické společenství (NATO) Nestabilita afrických států na přelomu tisíciletí Nové krize: vzestup islámského radikalismu (11. září 2001), finanční a dluhová krize Politická radikalizace v Evropě Arabské jaro Rusko Vladimira V. Putina</p>